

УРЕЂУЈЕ А. ХАЦИЋ.

Излази за време бављења позоришне дружине у Н. Саду свагда с дану сваке представе, иначе сваког месеца по један пут на по табака. — Стоји за Нови Сад 40, а на страну 60 новч. месечно. —

НЕШТО О РАДОЗНАЛОСТИ.

Мислимо, да греше оне жене, које не признају, да је лепи спол много радозналији од људи. По нашем мишљењу радозналост није тако слаба страна, па била она код људи или жена. Она донекле може бити и лепа особина, али кад пређе границе, које је врло тешко одредити, она постаје болест. То, у осталом, бива са свима добрим странама и лепим особинама. Тако исто храброст постаје лудост, доброта постаје слабост, понос постаје сујета, поверење — лаковерност и лакоумност. Па ипак радозналост пре је добра особина него слабост. Она је по некад добра и кад пређе границе. Француски лекар Дибоа леп је пример за то. Кад је 1831 г. у Марсељу почела да коси колера, лекари нису никако били сложни у томе, да ли је то баш колера или није. Дибоа био је толико радознао, да дозна је ли то баш колера, па се међу зараженим болесницима бавио све дотле, док се и он од колере није разболео. А кад се разболео, он је најбрижљивије посматрао сваку појаву на свом организму и записивао је. То је чинио све дотле док му смрт није укочила руку. Тако је његова радозналост користила науци много више но хиљаде равнодушних људи, који пролазе и живе не поклањајући животу никакву пажњу. И историја енглеске науке записала је једног научника, који је свој живот жртвовао радозналости. То је био физиолог Берклеј, који је хтео да докаже, да ону изреку из светог писма: „Човек не може живети само од хлеба,“ не треба разумевати фигурално већ буквално, дословце, јер хлеб има само беланчевине а нема ни мало гушљика. Кад су неки порицали то његово тврђење, он науми, да се баш сам увери о истинитости свога тврђења и четрде-

сет и два дана живео је само о хлебу. За то време толико је опао и ослабио, да су сви морали признати његово тврђење. Али сутра дан он је умрло пре него што је и променио дијету, — умрло је од изнурености.

Такви примери радозналости врло су ретки, нарочито код женскиња. Њихова радозналост врзе се око других ствари. На пример многе жене имају навику да отварају мужевљева писма, и то из прости радозналости, а ни мало им не би било право, кад би и мужеви хтели да буду тако исто радознали, па да отварају њихова писма. Познавали смо неку госпођу, која је имала ту манију. А пошто је било ствари, за које није требало да она зна, жуж њен долазио је врло често у неприлику. На послетку послушао је савет неког свог искусног пријатеља, који му је, по договору с њим, почео писати љубавна писма. Муж је та писма остављао на свој сто за писање, а жена их је отварала и читала. Наравно, да је у први мах било праске и трескања, али кад је сазнала за комедију, која је с њом терана, она се са свим одучи од читања писама, која нису била њојзи намењена.

Друга врста женске радозналости је она, кад жена у подне или у вече окупи запиткивати мужа: шта има ново у вароши, с ким се састајао, шта је с ким говорио, и т. д. За човека, који има много веза и послова, то је ужасна ствар. Међу тим та радозналост не потиче толико из сујетне радозналости, што жена хоће све да зна, већ због тога, што жена има искреног саученића у свима мужевљевим поступцима. Та врста радозналости може често пута имати и корисних страна, нарочито кад је жена мирна, озбиљна и разборита, те саветом

може помоћи мужу. Јер и ако су жене, везане за кућу, па немају светског искуства, оне су ипак сачувале извесну мирноћу и објективност посматрања и процењивања, које човек у борби за опстанак може и да изгуби.

Што су жене у истини радозналије од људи, томе није узрок какав морални недостатак, већ је то исти случај као и код деце. Ко је мало видео и познао свет, тога ће његове појаве много више занимати него онога, који стоји у метежу и који је много и чуо и видео. Мозак детњин је неписана таблица, на којој живот бележи појаве својим потезима. Што више година, тим ће и таблица бити пунија и неписанија, а тим се пре губи непосредност опажања. Тако је и са женама. Оне су мало виделе и мање искусиле, па тај недостатак хоће да попуне.

Радозналост је, можда, једини узрок оне, што мушкци зову „женско оговарање“, кад се жене искупе на рад или на посело. Веома је мало њих, које причају о оделу ове или оне, или о познанствима ове или оне из простог узрока, што хоће да шкоде њеном гласу. Оне хоће просто да задовоље радозналост својих другарица и пријатељица, и ако се због те радозналости по неки пут десп, да пропадне добар глас какве госпође.

Једна од најрадозналијих жена била је француска царица Евђенија. Њу су необично занимали шикантни догађаји не само у двору, већ и у Паризу, дакле и у круговима, с којима она није имала апсолутно никакве везе. Царица је била тако радознала, да је управитељ париске полиције добио наредбу једном за свагда, да јој свако јутро подноси писмен извештај о свима шикантеријама варошким. Због тога је управитељ полиције морао да има мно-

ге поверљиве људе, размештене по отменијим кућама у Паризу, који су му јављали све интересантније ствари о госпођама и господи. Али ни те тако многобројне новости нису могле да засите царичну радозналост. Многа дворска господа ишли су сваки дан у Париз у лов за шикантеријама, а кад су се враћали не уловивши ни једну, они су се свакојако довијали и измишљавали их. Због такве службе многи су на двору Наполеона III. имали сјајну каријеру, јер су умели да задовољавају царичну радозналост. Читалац само не треба да заборава, да је и поред свега тога царица Евђенија била врло морална и честита жена, а то је била можда баш за то, што је њу тако јако интересовало владање других жена.

И класично доба има доста примера радозналих владара. Таква је на пр. била римска царица Месалина, која је баш у време највеће покварености била чувена као чудовиште од развратности. Њена палата била је поприште најдивљачнијим оргијама, које су се свршивале тим, да су њени љубимци, излазећи из њене палате тајним ходником, ту и убијени. То је све било по њеној заповести, да само они не причају шта су радили код ње. Тој царици заиста није било потребно да тражи забаве и ван својих палата, али је она то ипак чинила. Она се преоблачила у мушко одело и одлазила у најпозваније крајеве Рима, у куће разврата, у матроске крчме и друга таква места. То је она чинила из радозналости, која је гонила да види шта ради свет. Истина и Харун Ал-Рашид преоблачио се и пишао свуд по вароши, само што је његовој радозналости био племенит мотив, а Месалининој ништа друго већ да греш.

И С Т И К И

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

(„Максим Црнојевић,“) трагедија у пет чинова, написао др. Лаза Костић, за позорницу удесно А. Хаџић, музика од А. Максимовића. Приказана 23. марта о. г.

Трагична кривица Максимова не лежи у физичној мани, у богињама, већ у пристајању на очев план, да га при венчању замењује побратим Милош. У богињама и не може лежати трагична му кривица просто с тога, што није он

ни крив, што га је спопала та напаст; али је он крив, и ако посредно, што је учињена превара са особом његовом. Па не само да је крив он, већ су ту криви сви, у првом реду Иво, па онда Јевросима и Милош. За то и страдају сви, пошто све терети једна иста кривица.

Иво се хвалио пред дуждем и латинском господом, како му је син леп, „у хиљади му нема лепшега,“ како су му очи сјајне:

„Видите л' тамо онај висок стуб,
на том је стубу од камена лав,
у њега очи до два алама,
што светле ноћу морским бродима,
кад из далека броде у Млетке —
још сјајније су очи Максима“

а кад тамо — у хиљади му нема ружнијег! Иво је сујетан, а држи много на дату реч; за то мора леши Милош да замене ружног Максима...

Ја се не чудим, што та трагедија сваки пут напуни кућу, и ако је сви знамо, или биће баш за то, што је знамо. Миша Димитријевић карактерисао је „Максима Црнојевића“ једном приликом овако: „Бадава, у њему има неке неодољиве чари и примањивости. Он нам открива један лист наше народне прошлости, он нам износи Црну Гору и њене јунаке, тај неисцрпиви идеални свет наших патриотских осећања; он нас упознаје са млетачким богатством и млетачком господском углађеношћу; он нам слика грозна сукобишта од страсти и слабости људских; он и разуму и оку и уву нашем пружа пријатне забаве лаким стиховима, елегантним изразима, дубоким мислима, шареним сликама и духовитим досеткама и каламбурима. Он уздиже наше патриотско чувство, годи нашем добром укусу и забавља нас душевно. И за то ће Максим остати стална пијеса у репертоару нашег народног позоришта поред свију слабих страна, које ова трагедија имаде, јер и слабости „Максима Црнојевића“ само су један доказ више за женијалност пишчеву.“

Е, такав је „Максим Црнојевић“, такав кад се чита, такав кад се гледи на позорници. А то је врлина тих појезијом прожманих дела, што се допадају и овако и онако.

Приказ беше врло красан, видело се, да је и глумцима омиљено дело „Максим Црнојевић.“

М. С—Ћ.

ПОЗОРИШТЕ.

(Роси у неприлици.) Ернесто Роси приказује сада у Будим-Пешти у позоришту Фелдовом у варошкој шумици. Кад је дошао у Будим-Пешту, Роси је, да одговори правилима учтивости, послао своје посетнице многим својим старим знавцима, а међу другима и управитељу мађарског народног позоришта Едуарду Паулаји, који је, као што се зна, још пре две године умрљо.

То је била доста жалосно пометња, ал' Роси је доживео и нешто, што се извргло у комичну ситуацију.

Кад је Роси чуо, да је сада министар-председник барон Банфи, весело је ускликнуо: „О, тога добро познајем,“ па се одмах јави министру-председнику за аудијенцију. Барона Банфија да како да је из ненада затекла та посета, али је с највећом учтивошћу примио гласовитог уметника. У аудијенцији увери се Роси, да барон Банфи није онај Банфи, кога је он мислио да познаје, па је у течају разговора и призвао то и молио за опроштење, што је смеао. Роси се надао, да ће у барону Банфију наћи старог доброг пријатеља барона Буру Банфија, који је пре неколико година умрљо. Барон Бура Банфи био је велик пријатељ уметности, па је неко време учио Росија немачком језику. Тако је Роси доживео и комични qui pro quo.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ.

Ред позоришних представа.

У понеделик 3. (15.) априла први пут: „Балканска царица“. Драма у 3 чина, с певањем, написао Никола I., с одобрењем песниковим за позорницу удесио А. Хаџић.

У уторак 4. (16.) априла по други пут: „Балканска царица.“ Драма у 3 чина, с певањем, написао Никола I., с одобрењем песниковим за позорницу удесио А. Хаџић.

Издаје управа срп. нар. позоришта.

СРПСКО НАРОДНО ПОЗОРИШТЕ

33. Представа. У ДУЊЕРСКОМ ПОЗОРИШТУ. У претплати 23.

У Новоме Саду, у уторак 28. марта (9. априла) 1895.

ПРВИ ПУТ:

МАРИЈА.

Драма у 3 чина, написао др. Милан Савић. — Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

Марко Ђурић	— — — —	Ружић.	Иван, Маријин брат	— —	Добриновић.
Марија, жена му	— — — —	М. Марковићка.	Влајко Радонић	— — — —	Спасић.

Збива се на пољском добру Ђурићевом.

ПРЕТОГА:

ЧЕСТИТАМ.

Шаљива игра у 1. чину с певањем, од Косте Трифковића. — Редитељ: Добриновић.

ОСОБЕ:

Стева Грабић	— — — —	Тодосић.	Софка, собарица	— — — —	Д. Васиљевићка.
Мара, жена му	— — — —	Т. Лукићка.	Јоаким Салун, берберин	—	Бакаловић.
Спира Грабић, Стевин стриц	Лукић.				

Збива се у стану Стеве Грабића у јутру на нову годину.

Војнички свирачки збор 70. варадинске пешачке пуковније свираће ове комаде: 1. Увод у оперу: „Dichter und Bauer“, од Супе-а. — 2. „Wiener Volksmusik“. Potpourri, од Комжака. — 3. „Die türkische Schaarwache“, од Михајелиса. — 4. „Herzenswünsche“. Фантазија, од Канта.

Улазнице могу се добити у књижари Браће М. Поповића од 9—12 сахата пре подне и од 3—5 сахата после подне и после на каси.

Болује: Ј. Добриновићка.

Почетак тачно у 7 $\frac{1}{2}$ свршетак у 10 $\frac{1}{4}$ сахата.